

суд або суддя цього суду. З урахуванням вищевказаного, можна дійти висновку, що зазначена норма Цивільного процесуального кодексу України підлягає застосуванню при визначенні підсудності адміністративної справи за правилами міжгалузевої аналогії.

Отже, як можемо побачити, субсидіарне застосування має місце лише між суміжними галузями, інститутами, ідентичними за своїм характером, генетично взаємопов'язаними. Водночас звертаючись до субсидіарного застосування норм суміжних галузей права, слід виходити з того, що воно допускається лише при дотриманні ряду умов. Зокрема, необхідно виявити істотну схожість в регульованих відносинах, а також й у способах їх правового опосередкування. При виборі субсидіарно застосованої норми права слід враховувати й принципи, притаманні галузі права, до якої фактично належать ці норми.

Моца А. А.,
Ужгородський національний університет,
здобувач кафедри конституційного права та
порівняльного правознавства

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ

На сучасному етапі розвитку міжнародного співробітництва України та Європейського Союзу найбільш актуальним питанням є триваючий з березня 2007 року переговорний процес щодо укладання між сторонами Угоди про асоціацію – нового базового міжнародного договору, який повинен замінити чинну Угоду про партнерство і співробітництво від 14.06.1994 р.

У міжнародному праві термін "асоціація" використовується для найменування об'єднань держав, зокрема, з міжнародними організаціями, координаційного характеру, органи яких не мають наднаціональних повноважень. Установчі договори ЄС не передбачають поняття "асоційованого членства", натомість вони включають положення про асоціацію із "заморськими країнами та територіями" (ст. ст. 198-204 Договору про функціонування ЄС (далі – ДФЄС), а також передбачають можливість укладання спеціальних угод про асоціацію з третіми країнами та міжнародними організаціями, що містять взаємні права та обов'язки, спільні дії та процедури (ст. 217 ДФЄС). У цьому разі йдеться про асоційоване партнерство, яке здійснюється через спеціально створені органи та полягає у запровадженні взаємовигідного посиленого співробітництва сторін у різних галузях.

Угода про асоціацію не передбачає жодних юридичних гарантій щодо членства держави у Європейському Союзі. Більше

того, такого виду міжнародні договори укладаються з державами, які формально не можуть вступити до ЄС (напр., Угода про асоціацію з Чилі 2002 р.). Разом із тим досить часто вони укладаються саме з метою підготовки держави до майбутнього членства, оскільки містять багато положень, пов'язаних із умовами вступу до ЄС. Так, нині вони укладені з усіма державами-кандидатами та деякими з держав-заявників. Зокрема у 2009 році укладено Угоду про стабілізацію та асоціацію з Албанією та триває ратифікаційний процес щодо аналогічних угод з Боснією і Герцеговиною.

Угода про асоціацію з Україною за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим договором за всю історію нашої держави та одним із найбільш всеосяжних міжнародних актів з третьою країною у практиці Євросоюзу. За структурою Угода про асоціацію з Україною складається із загальної частини, яка охоплює такі розділи: 1) преамбула; 2) загальні цілі та принципи; 3) політичний діалог та реформи, політична асоціація, конвергенція у сфері зовнішньої і безпекової політики; 4) юстиція, свобода та безпека; 5) економічне та секторальне співробітництво, розвиток людського потенціалу; 6) поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі; 7) загальні, інституційні та прикінцеві положення; та особливої частини, присвяченої відповідній сфері секторального співробітництва.

Зміст Угоди про асоціацію – взаємні права та обов'язки сторін. Вона передбачає розвинуту систему спільних органів на чолі з Радою асоціації (рівень Прем'єр-міністра та міністрів), яка може ухвалювати юридично-обов'язкові для сторін акти, на відміну від актів Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС, що мають лише рекомендаційний характер.

Принциповим положенням Угоди є те, що вона передбачає посилення політичної асоціації та економічну інтеграцію. За умовами політичної асоціації сторони зобов'язуються постійно взаємно підтримувати одна одну з усіх питань політичного діалогу. В основі політичної асоціації – конвергенція позицій України та Євросоюзу з усіх питань міжнародного миру і безпеки, забезпечення безпосередньої участі України у політиках, агенціях і програмах ЄС, спільність дій з метою забезпечення інтересів національної безпеки Української держави.

Економічна інтеграція передбачає створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (далі – ЗВТ+). Таким чином, йдеться про участь України у найпершій і найпростішій формі міжнародної економічної інтеграції з Євросоюзом, що характеризується, при цьому, певними особливостями. Так, на відміну від "традиційних" зон вільної торгівлі, які обмежуються

скасуванням спільних мит і кількісних обмежень у взаємній торгівлі промисловими товарами, ЗВТ+ поширюється на продукцію сільськогосподарського виробництва та іншу чутливу продукцію, а також сферу надання послуг, заснування компаній, прямих іноземних інвестицій, руху капіталів і платежів, державних закупівель. Вона передбачає регуляторне наближення – уніфікацію технічних норм, стандартів, оцінки відповідності, санітарних та фітосанітарних правил України до відповідного *acquis* у Союзі (йдеться про усунення нетарифних бар'єрів). Отже, ЗВТ+ містить деякі риси, характерні для більш високої форми економічної інтеграції – спільного ринку.

Принципово відмінною рисою від чинної Угоди про партнерство і співробітництво є закріплення деталізованих переліків законодавчих актів Євросоюзу, що підлягають запровадженню в Україні із чітко визначеними строками їх прийняття. Крім того, на відміну від законодавчого наближення, визначеного ст. 51 УПС, процедура адаптації за Угодою про асоціацію передбачає не лише узгодження вітчизняного законодавства, але й практики його застосування. Вказане є більш характерним для Угод, що укладаються з метою підготовки до членства у ЄС.

За змістом Угода про асоціацію укладається на невизначений термін. Що стосується набрання нею чинності, то 30.03.2012 р. сторони парафували текст Угоди. Це означає, що вони лише погодилися з остаточною редакцією вказаного міжнародного договору, яка, тим не менше, у подальшому може бути змінена на підставі Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. Крім того, по завершенні парафування відбувається юридична та лінгвістична експертиза тексту, що необмежена у строках.

Оскільки Угода про асоціацію відноситься до так званих змішаних угод, що за предметом свого регулювання торкається як правопорядку Євросоюзу, так і держав-членів та відповідної держави (групи держав), то згода на її обов'язковість залежить від автономного волевиявлення кожного зі вказаних суб'єктів. Відповідно, на рівні Євросоюзу вона повинна бути одностайно підтримана Радою ЄС за згодою більшості складу Європейського парламенту (ч. 6 ст. 218 ДФЄС). Держави-члени (одностайно) та відповідна третя країна (країни) висловлюють згоду відповідно до своїх національних конституційних процедур, що стосуються укладання міжнародних договорів.

Вказане свідчить про досить складну процедуру набрання чинності такого виду угод з Євросоюзом, що може бути загальмована як відповідним міністром у Раді ЄС або євродепутатом, так і однією з держав-членів ЄС. При цьому

необхідно враховувати, що вступ у силу Угоди про асоціацію – політичне рішення, яке залежить, передусім, від зацікавленості Євросоюзу поглиблювати співробітництво з відповідною державою, з урахуванням рівня її соціально-економічного, політичного, правового розвитку, що є подібним (хоча би досить віддалено) до аналогічного у ЄС. У цьому процесі Євросоюз займає помірковану позицію, спостерігаючи за відповідними змінами та реформами, що мають місце у конкретній, зокрема нашій, державі. Таким чином, прогрес у процесі укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом перебуває у пропорційній залежності від дотримання нашою державою базових цінностей, на яких ґрунтується ЄС (повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права, повага до прав людини).

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що з формальної точки зору Угода про асоціацію ані передбачає, ані виключає майбутнього членства України в Європейському Союзі. Водночас зміст Угоди однозначно свідчить про її інтеграційний характер: внаслідок виконання Угоди Україна інтегрується до внутрішнього ринку Об'єднаної Європи і впритул підійде до виконання Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Це дозволить створити міцне підґрунтя для результативного порушення питання про членство і здобуття необхідної підтримки серед держав-членів ЄС.

**Нечипоренко А.О.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
аспірант кафедри теорії держави та права**

СУЧАСНЕ ПРАВОРОЗУМІННЯ: ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД

Вітчизняні і зарубіжні правники стверджують, що основним завданням правознавства сьогодення є пошук шляхів формування нового, інтегрального (інтегративного) типу праворозуміння, що виникає на основі діалогу всіх шкіл і течій у сучасному правознавстві, як західних, так і східних.

Такий інтегральний підхід, на їх думку, покликаний не механічно поєднати, а синтезувати теоретично значущі моменти, опрацьовані конкуруючими науковими теоріями: нормативний аспект права і його специфічний механізм функціонування в державі – в етатистському підході; суб'єктивно-діяльнісний аспект права – в соціологічній школі; сприйняття права як цінності – у юснатуралізмі; психічна складова права – у прибічників психологічної школи права тощо. Вони стверджують, що подібна теорія може "примирити" існуючі в різних варіантах праворозуміння теоретичні опозиції "ідеального" і "матеріального", "раціонального" і